

Avtonəqliyyat vasitələrinin ehtiyat hissələrinə istehsalçı tərəfindən verilmiş zəmanətin genişləndirilməsinin sığortası Qaydaları

Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı- Bu qanun əsasında sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda icbari sığorta qanunlarında və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Sığorta olunan - sığorta müqaviləsi əsasında əmlak mənafeləri sığortalanan şəxs:

Faydalanan şəxs(lər)- sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs:

Aktuari—qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis,

Sığorta Hadisəsi – müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan haldır;

Sığorta məbləği — sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.

Sığorta tələbi—sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, Sığorta fəaliyyəti haqqında Qanuna və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti,

Sığorta ödənişi -sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası

Sığorta obyekt — sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi,

Sığorta predmeti — sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafeələrinin aid olduğu fiziki şəxs, əmlak və ya hal:

Sığorta marağı—sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə *şəxsin* maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafeədir.

Sığorta haqqı — risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləğidir.

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyektini ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimalla qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik,

Sığorta tarifi — sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi,

Sığorta müqaviləsi—sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşmadır,

Sığorta şəhadətnaməsi—sığortalının müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd,

Sığortanın müddəti - sığorta risklərinin sığortalanmış hesab olunduğu müddət,

Azadolma məbləği — Azadolma məbləği sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar- Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onunşərtlərinin müəyyənləşdirilməsi qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır,

Sığortanın ərazisi — sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi həddləri

Xüsusi şərtlər — Sığortalı tərəfindən yerinə yetirilməməsi Sığortaçıya ödənişdən imtina etməyə və ya sığorta müqaviləsini ləğv etməyə hüquq verən sığorta müqaviləsinin şərtləri.

1. Sığorta sinifi

1.1.Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası üzrə aşağıdakı sinif:

1.2 Azərbaycan Respublikası “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Qanununun 14.3.2.7-ci maddəsinə əsasən həmin Qanununun 14.3.2.1-14.3.2.6-3-cü maddələrində göstərilməyən, sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına

aid olan əmlakın sığortası ilə bağlı digər siniflər. sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası ilə bağlı digər siniflər

2. Sığorta predmeti

2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalının əmlak mənafeələrinin aid olduğu avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələri Sığortanın predmeti hesab olunur.

3. Sığorta məbləği

3.1. Sığorta məbləği avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələrinin real bazar qiyməti (sığorta dəyəri) əsasında tərəflər arasında bağlanan sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilir.

3.2. Sığorta şəhadətnaməsinə əsasən sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında) sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.

3.3. Sığorta müqaviləsində göstərilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən artıq olduqda, sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olduğu hissə üçün müqavilə etibarsızdır.

4. Sığorta təminatı/sığorta riski və sığorta hadisəsi

4.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta təminatı Sığortalının sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə sığorta müddəti ərzində düzgün¹ qaydada istismar edərəkən həmin avtonəqliyyat vasitəsinin istehsalçı tərəfindən zəmanət verilmiş detalında istehsalçının təqsiri nəticəsində yaranmış hər hansı bir nasazlığın zəmanətdə göstərilən qayda və şərtlər çərçivəsində aradan qaldırılmasına şamil olunur. Sığorta təminatı heç bir halda İstehsalçı tərəfindən verilmiş avtonəqliyyat vasitəsinə verilmiş zəmanət şərtlərindən geniş ola bilməz.

4.2. Bu Qaydalara əsasən sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinə sığorta müddəti ərzində düzgün qaydada istismar edərəkən həmin avtonəqliyyat vasitəsinin istehsalçı tərəfindən zəmanət verilmiş detalında istehsalçının təqsiri nəticəsində yaranmış hər hansı bir nasazlıq sığorta hadisəsi hesab edilir.

5. Sığorta risklərindən istisnalar

5.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı risklərə sığorta təminatı verilmir:

5.1.1. “Avtomobilin istismarı üzrə təlimat”da verilmiş avtomobilin istismar qaydaları və tələblərin pozulması;

5.1.2. Avtomobildə istifadəsinə icazə verilənlərin siyahısına daxil edilməyən yağ, əyləc mayesi, yanacaq və digər istismar materialların istifadəsi,

5.1.3. Avtomobilin buksirlə və ya itələmə ilə mühərrikinin işə salınmasının təmin etmə zamanı, həmçinin bunun üçün “Avtomobilin istismarı üzrə təlimat”da istifadəsi nəzərdə tutulmayan kənar elektrik enerjisi mənbələrinin tətbiqi;

---

¹ Rəsmi istehsalçı tərəfindən verilmiş “Avtomobilin istismarı üzrə təlimat”da qeyd olunmuş avtomobilin istismar qaydaları və tələblərinə uyğun

5.1.4. İşlənmiş qazların nasaz sistemlə çıxarılması (katalitik neytrallaşdırıcı ilə və ya onsuz) və s. ilə avtomobilin istismarı,

5.1.5. Avtomobilin reqlamentli texniki xidmətinin müntəzəmliyinə (keçmə müddətləri) riayət olunmaması halında;

5.1.6. Avtomobilin reqlamentli texniki xidmətdən (bundan sonra- TX) keçməməsi, bütövlükdə keçməməsi və ya reqlamentli müntəzəmliyinə (intervallara) riayət olunmaması halında: Planlı TX arasında belə intervallar müvafiq TX kartlarında (Xidmət kitabçası) müəyyən edilir, bu zaman istənilən halda, reqlamentli TX keçmə müddətləri avtomobilin içərisindəki ASSYST kompüter sistemi ilə cihazlar lövhəsində müvafiq indikasiya ilə müəyyən edilir. Avtomobilin reqlamentli TX-dən keçməsi faktı bir sıra sənədlərin olması ilə təsdiqlənir: satışdan öncəki hazırlığın və TX keçmənin yerinə yetirilməsi barədə rəsmiləşdirilmiş və imzalanmış, bütün lazımi möhürləri və qeydləri olan Xidmət kitabçası, tapşırıq-sifarişlərin, texniki xidmət məntəqəsinin bütün lazımi möhür və qeydləri ilə reqlamentli TX-dən keçmə barədə yerinə yetirilmiş işlər barədə aktların əsli, ilkin TX ödənişi barədə qəbzrlə

5.1.7. Avtomobilin qeyri-düzgün istifadəsi zamanı (avtomobilin icazə verilən tam kütləsinin, ox yüklərinin artırılması, istehsalçı zavodun razılığı olmadan avtomobilin təchizatını tam olaraq tamamlanması, həmçinin avtomobilin avtomobil idmanında iştirakı da yer tuturdu, tədarük cihazı sistemə tamamilə kənar müdaxilələr, məsələn, mühərrikin tənzimlənməsi, orijinal olmayan ehtiyat hissələrinin istifadəsi, Avtomobil səliqəsiz baxılması, nəticədə AKB sıradan çıxır və /və ya Avtomobil ətraf mühitin təsiri ilə korlanır (dolu, dəniz suyundan korroziya, yollardakı duzlar, təbii şəraitdə rast gəlinməyən digər kimyəvi maddələrin təsiri, aqressiv hava şəraiti və s.);

5.1.8. Yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində avtomobilə dəyən istənilən ziyan zamanı;

5.1.9. Səlahiyyətli xidmət məntəqəsinin təmir işləri üçün təvsiyələrinə baxmayaraq Avtomobilin müəyyən edilmiş nasazlıqlarla Alıcı tərəfindən istismarı zamanı;

5.1.10. Avtomobilin texniki xidmətinin qeyri-rəsmi xidmət mərkəzində və ya servis kitabçasında müəyyən edilmiş xidmət mərkəzi olmayan məkanda həyata keçirilməsi (Azərbaycan ərazisində);

5.1.11. Əgər Avtomobilə ziyan dəymişsə və istehsalçının zəmanət öhdəlikləri qüvvədə qalmaqla Avtomobilin işlək vəziyyətini bərpa etmək mümkün deyilsə.

5.1.12. Təbii olaraq köhnəlmiş detallara, məsələn, hava, yağ, yanacaq filtrlərinə, əyləc dirəyi, disk və barabanlar, qoşqunun friksion bəndləri, şüşə təmizləyicilər, antena oxu, Avtomobilin qıfıllarının distansiyalı idarəsi olan açarlar üçün akkumulyatorlar, şin və təkərlər, səs boğucular, amortizatorlar, akkumulyatorlar batareyalarına.

5.1.13. Reqlamentli texniki xidmətə müvafiq olaraq əvəz oluna bilən bütün istismar materialları (yanacaq, yağ, sürtgü yağları, əyləc və sərinləşdirici mayelər və s.) və detallara, həmçinin, təbii yeyilmə, pis qulluq və ya avtomobilin istismar və saxlama qaydalarının pozulması nəticəsində yaranan texniki xidmət üzrə reqlamentli işlərin aparılması zamanı aşkarlanmış nasazlıqların aradan qaldırılmasına;

5.1.14. Ön, yan və arxa şüşəyə;

5.1.15. Ətraf mühitin təbii amillərindən (qasırğa, qar, dolu, fırtına, zəlzələ, daşqın və s.) aqressiv mühitin təsiri nəticəsində (duz qatışıqları, bitum, qudrun, ağac yarpaqlarının şirəsi, quş peyini, sənaye müəssisələrinin zərərli tullantıları, digər aqressiv maddələr, kimyəvi preparatlar, yuyucu vasitələr) və Avtomobilin istismarı zamanı istənilən mexaniki təsirlərdən Avtomobilin lak-rəng örtüyünün və banının zədələnməsinə;

- 5.1.16. Təlim məqsədilə, yarışlarda, sürət müsabiqələrində, sürət sınaqlarında, avtomobil rallilərində, davamlılıq sınaqlarında, xüsusi təyinatlı (polis, yanğın və s.) avtomobillər, taksi, icarə avtomobili, həmçinin təcili paket xidməti, xəstə və əlil maşını məqsədilə istifadə olunan avtomobillər;
- 5.1.17. Əgər alıcı avtonəqliyyat vasitəsini sərnişin daşıma üçün yaxud da təyinatına uyğun olmayaraq istifadə edərsə;
- 5.1.18. Avtomobilin yarışlarında iştirakı və bununla bağlı praktik məşğələlər nəticəsində dəymiş ziyan;
- 5.1.19. Avropa Birliyinə daxil olan ölkələr, İsveçrə və Norveçdə istehsal edilməmiş avtonəqliyyat vasitələri;
- 5.1.20. Fəaliyyəti gücləndirən aqreqlər (AMGistisna olmaqla), xüsusi avtomobillər cə xüsusi seriyalı maşınlar;
- 5.1.21. Mexaniki güc yaxud da xarici təsir nəticəsində yaranmış qəza hadisəsi;
- 5.1.22. Hər hansı bir zərərli hərəkətvə qəsdən vurulan ziyan, avtomobilin oğurlanması, lazımsız istifadəsi, heyvanların təsiri nəticəsində yaranmış zədələnmə, çovğun, dolu, korroziya, ildırım vurma, yanğın, partlayış nəticəsində dəyşim ziyan;
- 5.1.23. Hər növ müharibə şəraitində, vətəndaş müharibəsi, daxili iğtişaşlar, qiyamlar, müsadirə olunma yaxud da digər dövlət müdaxilələri nəticəsində dəymiş ziyan;
- 5.1.24. Avtomobilin əvvəlki konstruksiyasının dəyişdirilməsi, əlavə qurğuların və mexanizimlərin yerləşdirilməsi zamanı;
- 5.1.25. Təmirə ehtiyacı olan ehtiyat hissəsinin istifadə edilməsi, bunun nəticəsində dəymiş ziyan, dəymiş ziyanın ixtisaslı olmayan mütəxəssis tərəfindən aradan qaldırılması zamanı;
- 5.1.26. Uyğun gəlməyən yanacaq maddəsindən istifadə və yanacaq vasitəsinin (yağlayıcı vasitə, yağlar, su və s.) çatışmazlığı halında;
- 5.1.27. Üçüncü şəxs tərəfindən avtonəqliyyat vasitəsinə dəymiş ziyan və bu ziyanın böyük miqdarda olması və tez-tez baş verməsi zamanı yaranan hadisələr;
- 5.1.28. Hərbi əməliyyatlar, terrorçuluq, kütləvi iğtişaşlar, tətillər, vətəndaş müharibəsi, radioaktiv çirklənmə və bu kimi digər risklər.
- 5.2. Müvafiq sığorta müqaviləsinə (şəhadətnaməsinə) əsasən tərəflər arasında digər istisnalar da müəyyən edilmişdir.

6. Xüsusi tələblər

- 6.1. Sığorta şəhadətnaməsinin etibarlı olması üçün Sığortalı tərəfindən aşağıdakı şərtlərə riayət olunmalıdır:
- 6.2. Avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi avtonəqliyyat vasitəsini istehsalçı tərəfindən tövsiyə olunan serviz mərkəzlərində vaxtında texniki qulluqdan keçirməlidir. Əgər təyin edilmiş vaxtdan sonra 1.000 km gecikmə olarsa, bu zaman sığorta təminatı etibarsız hesab edilə bilər:
- 6.3. Əgər kilometrə göstəricisində hər hansı bir nasazlıq aşkar olunarsa bu zaman zəmanəti verən tərəf haqda dərhal məlumat verilməlidir;
- 6.4. Avtomobilin istismarı üçün istehsalçı tərəfindən verilmiş göstərişlərə mütləq riayət edilməlidir.

7.Sığorta müqaviləsi bağlanması

7.1.Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadəməməsi ilə təsdiq edilir

8. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

8.1.Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı “PAŞA Sığorta” ASC-dir.

8.2.Bu Qaydalara əsasən sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.

8.3.Sığorta müqaviləsi hər hansı hüquqi və ya fiziki şəxs — Faydalanan şəxs xeyrinə bağlana bilər.

8.4. Faydalanan şəxin adı sığorta müqaviləsində göstərməlidir.

8.5.Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxs xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

9.Sığorta haqqı

9.1.Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

9.2.Sığorta tərəfləri avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələrinin bazar dəyərindən, ümumi vəziyyətindən, qət etdiyi kilometrədən, avtonəqliyyat vasitəsinin tipindən, buraxılış ilindən və digər riskin qiymətləndirilməsinə təsir edə bilən amillərdən asılı olaraq müəyyənədirilir.

9.3.Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.

9.4. Sığorta haqqının ödənilədiyi gün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğı gün hesab olunur.

9.5. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilədiyi gün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlama tarixindən tez olamayaraq qüvvəyə minir.

9.6.Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilədikdə, Sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu Qaydaların 9.7-ci maddəsinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər.

9.7.Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşıdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

9.8.Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödəmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

10. Sığortanın ərazisi

10.1. Bu sığorta, sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədədir.

10.2. Əgər sığorta müqaviləsində sığortanın ərazisi göstərilmişdirsə, yalnız həmin ərazidə baş verən sığorta hadisələrinə sığorta təminatı verilir.

10.3. Sığortanın ərazisi, Sığortaçının bu barədə qabaqcadan xəbərdar edilməsi, yazılı surətdə razılığının alınması yə əlavə sığorta haqqının ödənilməsi şərti ilə genişləndirilə bilər.

11. Sığorta müddəti

11.1. Sığorta müddəti, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi halında sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat 24:00-da başlanır və sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat 24:00-da başa çatır.

12. Azadolma məbləği və gözləmə müddəti

12.1. Sığorta müqaviləsi ilə şərtli və ya şərtsiz azadolma məbləği, həmçinin gözləmə müddəti müəyyən oluna bilər.

12.2. Azadolma məbləği Sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və Sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən zərər məbləğindən, qismən sığorta halında isə sığortaçının zərər məbləğindəki payından çıxılır.

12.3. Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda və ya sığorta müqaviləsində razılaşdırılmış hər hansı digər halın baş verməsi şərtilə azadolma məbləği tətbiq edilmir.

12.4. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda həmin məbləğ hər bir halda tətbiq edilir.

12.5. Sığorta müqaviləsində gözləmə müddəti nəzərdə tutulduqda sığorta hadisəsi nəticəsində həmin müddət ərzində yaranan itkilərin əvəzinin ödənilməsi sığortalının üzərində qalır.

12.6. Şərtli gözləmə müddəti müəyyən edildikdə sığorta hadisəsinin nəticələrinin həmin müddətə bərabər və ya ondan artıq müddətdə davam etməsi şərti ilə sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə də şamil edilir.

12.7. Sığorta müqaviləsində şərtsiz gözləmə müddəti müəyyən edildikdə sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə şamil edilmir.

14. Sığorta müqaviləsinin bağlanması zamanı risk haqqında məlumat vermək vəzifəsi

14.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı özünə məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat verməlidir.

14.2. Eyni sığorta marağı ilə bağlı bir neçə sığortaçı ilə sığorta müqaviləsi bağlayan sığortalı bu barədə sığortaçılardan hər birinə məlumat verməlidir. Həmin məlumatda digər sığortaçının adı və müvafiq sığorta məbləği göstərilməlidir. Tələb edildikdə bu məlumatları təsdiq edən müvafiq sənədlər təqdim olunmalıdır.

14.3. Sığortalı bu Qaydaların 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq bildirilmiş hallarla bağlı sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan bütün dəyişikliklər barədə sığortaçıya və ya sığortaçının adından çıxış edən sığorta vasitəçisinə məlumat verməlidir.

14.4. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

14.1.1. sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,

14.1.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya

14.1.3. belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

15. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

15.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilirlər.

16. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi

16.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

16.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda,

16.1.2. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda:

16.1.3. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə:

16.1.4. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə:

16.1.5. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda,

16.1.6. sığortalı və ya sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə:

16.1.7. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

16.2. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət sığortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının

qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, digər hallarda isə belə sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

17.Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

17.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

17.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır, əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa sığortaçı müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır. Bu halda sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqında mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla qaytarır.

17.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam vermə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılır.

17.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, gərə xitam vermə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu qaydaların 17.1-ci və 17.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

17.5. Sığorta müqaviləsi bu Qaydaların 16.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu Qaydaların 17.3-cü və 17.4 nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

18. Tərəflərin hüquq və vəzifələri

18.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

- 18.1.1. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişi almaq;
- 18.1.2. Sığorta müqaviləsini hər hansı başqa şəxsin (hüquqi və ya fiziki) — faydalanan şəxsin xeyrinə bağlamaq;
- 18.1.3. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək,
- 18.1.4. Sığorta müqaviləsinə xitam vermək,
- 18.1.5. İtirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq;
- 18.1.6. Sığorta şərtləri və qaydaları haqqında tam və dolğun məlumat əldə etmək;
- 18.1.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar.

19.Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

- 19.1.Sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 22.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçıyı xəbərdar etmək;
- 19.2.Sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək, sığorta haqqını vaxtında ödəmək;
- 19.3.Sığorta müqaviləsi bağlanarkən özünə məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat vermək;
- 19.4. Sığorta predmetinə dair qüvvədə olan digər sığorta müqavilələri barədə sığortaçıya məlumat vermək,
- 19.5. Bu Qaydaların 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq bildirilmiş hallarla bağlı sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan bütün dəyişikliklər barədə sığortaçıya və ya sığortaçının adından çıxış edən sığorta vasitəçisinə məlumat vermək. s 0003
- 19.6.Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalaşmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçıyı bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir.
- 19.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

20.Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

- 20.1.Sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;
- 20.2. Sığortalanmış riskin dərəcəsi artdıqda, sığortalıya sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini, o cümlədən, sığorta riskinin artması nisbətində əlavə sığorta haqqının ödənilməsini təklif etmək və ya sığortalını xəbərdar etdikdən sonra sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

20.3. Sığortalıdan sığorta predmetinə dair dürüst və tam məlumatların təqdim edilməsini tələb etmək;

20.4. Sığortalanan predmetə baxış keçirmək, fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, sxem və cizgilər tərtib etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla onu qiymətləndirmək, lazım gəldikdə isə onun həqiqi dəyərini müəyyən etmək məqsədi ilə sığorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla müstəqil ekspert təyin etmək;

20.5. Sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmünün müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək;

20.6. Sığortalı tərəfindən bu Qaydaların 14.1-ci və 14.3-cü maddələrinə riayət edilməməsi halında, qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla sığorta ödənişindən imtina etmək;

20.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar.

21. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var.

21.1. Sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etmək;

21.2. Sığorta hadisəsi baş verdikdə bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişini bu Qaydaların 24.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli;

21.3. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalının şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatlarını yaymamaq;

21.4. Hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək.

21.5. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

22. Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının vəzifələri:

22.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı və ya sığorta olunan şəxs, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

22.2. Zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görməli və belə tədbirlərin görülməsi zamanı Sığortaçıdan aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir:

22.3. Sığortaçının və ya onun nümayəndələrinin zərər dəymiş əmlaka baxışın keçirilməsində və ya tədqiq edilməsində, vurulmuş zərərin səbəb və həcmünün müəyyən edilməsində, zərərin təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi tədbirlərində iştirakını təmin etməlidir,

22.4. Sığortaçının tələbi ilə sığortalanmış əmlakın məhv olması və ya vurulmuş zərərin həcmi və səbəblərini müəyyənləşdirmək üçün zəruri bütün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etməlidir.

22.5. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya üçüncü şəxs aşağıdakı hallar istisna olmaqla, zərər dəymiş əmlakı sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə sığortaçıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təqdim etməlidir:

22.5.1. zərərin qarşısının alınması və ya həcmnin azaldılması, sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması, yaxud digər fəsadlara səbəb olmaması, habelə zərər dəymiş əmlakın sonrakı itkiləri üçün təhlükə ehtimalına səbəb ola bilən nəzarətsiz halda qalmaması, başqa şəxslərin hərəkətinə və ya fəaliyyətinə mane olmaması üçün zəruri tədbirlərin görülməsi, o cümlədən bu məqsədlərlə əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılması zamanı Zərər dəymiş əmlakın hadisədən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanması mümkün olmadıqda;

22.5.2. sığortaçı sığorta hadisəsi barədə bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş müddətdə məlumatlandırıldıqdan 5 gün müddətində onun nümayəndəsi zərər dəymiş əmlaka baxış keçirmədikdə,

22.5.3. digər hallarda zərər dəymiş əmlakın sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanmamasına sığortaçının yazılı razılığı olduqda.

22.6. Sığortalı tərəfindən yuxarıda göstərilmiş hər hansı öhdəliyin icra olunmaması sığorta müqaviləsinin əhəmiyyətli şəkildə pozulması hesab edilir və Sığortaçının sığorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad edir.

23. Sığorta hadisəsinin sübut edilməsi

23.1. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu və onun səbəb olduğu zərərin məbləğini sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür.

23.2. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

23.2.1. sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi (ərizə, müraciət);

23.2.2. avtomobillərin dövlət qeydiyyat şəhadətnamələri (surəti);

23.2.3. sürücülərin izahatları (surəti);

23.2.4. sığorta hadisəsinin baş verməsini təsdiq edən digər zəruri sənədlər.

23.2. Müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu minimal zəruri olan sənədlərin toplusudur. Sığortaçı zərurət yarandıqda sığortalıdan sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini və faktını, həmçinin dəyən zərərin həcmnin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan digər sənədlərin təqdim edilməsini tələb etməyə haqlıdır.

24. Sığorta ödənişinin verilməsi

24.1. Sığortaçı bu Qaydaların 23-cü maddəsində qeyd olunan sənədlərin sonuncusunun Sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 7 iş günündən gec olmayaraq sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.

24.2. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi həcmi sığorta məbləğini aşı bilməz.

24.3. Sığorta ödənişinin məbləği hesablanarkən sığortalanmış avtonəqliyyat vasitələrinin ehtiyat hissələri sığorta hadisəsi başverən gündəki real bazar dəyəri əsas götürülür.

24.4. Zərərin miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edildikdən sonra əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişi sığortaçının seçimi əsasında qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla, aşağıdakı formalardan hər hansı birində həyata keçirilir (ödənilir):

24.4.1.zərər məbləğinin pul şəklində faydalanan şəxsə ödənilməsi

24.4.2. sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin aradan qaldırılması üçün sığortalıya (sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə) göstərilən xidmətlərin və ya satılan əşyaların dəyərinin xidmət göstərənə və ya satıcıya ödənilməsi;

24.4.3. sığorta predmeti olan, yaxud zərərçəkmiş üçüncü şəxsə məxsus əmlakın təmiri və ya bərpası:

24.4.4. sığorta müqaviləsində nəzərdə tutularsa, həmin müqavilədə müəyyən edilən şərtlər əsasında sığorta predmeti olan əmlakın dəyişdirilməsi.

24.5. Sığortalanmış əmlak Sığortaçının təklif etdiyi avtoservisdə təmir olunacaqdır. Əgər Sığortalı Sığortaçının təklif etdiyi avtoservislərin heç biri ilə razı olmazsa, zərər məbləği Sığortaçının təyin etdiyi avtoservisdə müəyyən olunmaqla nəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələri Sığortalının özünün seçdiyi avtoservisdə təmir oluna bilər.

24.6. Avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələri tam zərəərə uğradıqda (məhv olduqda) və ya funksiyalarını bərpa olunmayan şəkildə itirdikdə sığorta ödənişinin həcmi, sığortaçının maksimum məsuliyyət həddindən çox olmamaq şərti ilə ehtiyat hissələrinin sığorta hadisəsinin baş verdiyi tarixdəki real bazar qiyməti nəzərə alınmaqla müəyyən edilir. Bu zaman sığorta məbləği tamamilə ödənilmiş avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələri sığortaçının razılığı ilə onun mülkiyyətinə verilməlidir.

24.7. Sığorta məbləği avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat hissələrinin sığorta hadisəsi baş verdiyi andakı sığorta dəyərindən az olduqda, sığorta ödənişi sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödənilir.

24.8. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir: .

24.9 Sığortalı sığorta hadisəsindən sonra qalmış əmlakdan imtina etmirsə, əmlakın qalıq dəyəri sığorta ödənişi məbləğindən çıxılır. Lakin imtina edərsə, Sığortaçı sığortalanmış əmlakın məhv olmasına görə müvafiq ödəniş verdikdən və ya onun ehtiyat hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə sığortalının həmin əmlaka və yaxud ehtiyat hissələrinə olan hüquqları Sığortaçıya keçir. Bütün qalıqlar Sığortaçıya verilməlidir. Sığortalı həmin hüquqların Sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur.

24.10. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin müqavilə üzrə verilmiş sığorta ödənişi həcmində azalmış hesab olunur. Bu zaman sığorta müqaviləsinə sığorta məbləğinin azalması ilə bağlı dəyişiklik etmək vacib deyil.

24.11. Sığortalı bu Qaydaların 24.10cu maddəsində nəzərdə tutulmuş halda sığorta məbləğinin azalmış hissəsinə uyğun olaraq, əlavə sığorta haqqı ödənilməklə sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği bərpa edilə bilər.

25. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtinanın əsasları

25.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

25.1.1. bu Qaydaların 22.1-ci maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;

25.1.2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən cinayət törətməsi;

25.1.3. müqavilə ilə hərbi risklərin sığortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;

25.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

25.1.5. zərər dəymiş əmlakın sığortaçıya təqdim edilməsi ilə bağlı bu Qaydaların 22.5-ci maddəsinə riayət edilməməsinin sığortaçını zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;

25.1.6. bu Qaydaların 25.1.10-cu maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

25.1.7. əmlakın sığortası üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərverən zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

25.1.8. Baş vermiş hadisənin sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

25.1.9. sığorta haqqının növbəti hər hansı bir hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu Qaydaların 9.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra sığorta hadisəsinin baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda,

25.1.10. Bu Qaydaların 14.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, habelə tələb olunan məlumata sığortalının cavab verməməsinə baxmayaraq sığorta müqaviləsi bağlanmış olduğu halda sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi və ya tələb olunan məlumatın verilməməsi faktına əsaslanma bilməz.

25.1.11. Bu Qaydaların 25.1.5-ci maddəsində müəyyən edilmiş hallarda sığortaçı zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olduqda belə, aşkar faktlarla sübut olunan həcmdə sığorta ödənişindən imtina edə bilməz.

25.1.12. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığorta

hadisəsi onun baş verməsinə yönələn, sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı və (və ya) sığorta olunan hesab edilməyən faydalanan şəxsin qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdikdə, həmin faydalanan şəxs sığorta ödənişini almaq hüququndan məhrum olur.

26. Tərəflərin məsuliyyəti

26.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

27. İş sirlərinin gizli saxlanması

21.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda Sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

28. Mübahisələrin həlli qaydası

28.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

“PAŞA Sığorta” ASC

Sığorta tarifləri və onların iqtisadi əsaslandırılması

Sığorta tarifi üçün hesablanması üçün zəruri olan məlumatlar:

- n- müqavilələrin nəzərdə tutulan sayı
- q-sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı
- S-bir sığorta müqaviləsi üzrə sığorta məbləğinin orta qiyməti
- S_b-sığorta hadisəsinin baş verməsi zamanı bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta ödənişi
- γ- sığorta hadisələri üzrə ödənişlərin verilməsi üçün yığılmış sığorta haqlarının yetərli olmasının tələb olunan ehtimalına zəmanət
- α(γ)- təhlükəsizlik zəmanəti, γ-dan asılı olan əmsal. Bu əmsalın qiymətini cədvəldən götürə bilərik:

γ	0,84	0,90	0,95	0,98	0,9986
α	1,0	1,3	1,645	2,0	3,0

Netto-dərəcə T_n iki hissədən ibarətdir- əsas hissə T₀ və risk əlavəsi T_r:

$$T_n = T_0 + T_r$$

Netto-dərəcənin əsas hissəsi T₀ sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı q, orta sığorta məbləği S və orta sığorta ödənişi S_b-dan asılı olan sığortaçının orta ödənişlərinə uyğundur. Netto-dərəcənin əsas hissəsi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_0 = 100 \times S_b / S \times q$$

Risk əlavəsi T_r sığorta hadisələrinin sayının orta qiymətindən çox olması ehtimalını nəzərə almaq üçün daxil edilir. Risk əlavəsi, T_r aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_r = 1,2 \cdot T_0 \cdot \alpha(\gamma) \cdot \sqrt{\frac{1-q}{nq}}$$

Brutto-dərəcə aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_b = \frac{T_n \times 100}{100 - f}$$

Burda f (%) - yükləmənin ümumi tarif dərəcəsində payıdır.

Tarif dərəcəsinin strukturunu belə müəyyənləşdiririk. 65%- netto-dərəcə, 35%-yükləmə.

Hesablamalar üçün təhlükəsizlik zəmanəti 0.9986 məbləğində götürülüb, yəni $\alpha(\gamma)=3.0$.

Qeyd edək ki,

Baza sığorta tarifləri müddəti bir il olan müqavilələr üçün hesablanır.

Sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı və sığorta ödənişi

Daxili bazarda bu cür məlumatların olmadığını nəzərə alıb, xarici mənbələrə əsaslanaraq, alırıq:

$Q=40\%$

$S_b=550$ AZN

Orta sığorta məbləği

$S=30000$ AZN

Müqavilələrin nəzərdə tutulan sayı

$n=1200$

Baza sığorta tariflərinin hesablanması

$$T_0 = 100 \times \frac{S_b}{S} \times q = 100 \times \frac{550}{30000} \times 0.4 = 0.7333$$

$$T_r = 1.2 \times T_0 \times \alpha(\gamma) \times \sqrt{\frac{1-q}{nq}} = 1.2 \times 0.7333 \times 3 \times \sqrt{\frac{1-0.4}{1200 \times 0.4}} = 0.0952$$

$$T_n = T_0 + T_r = 0.7333 + 0.0952 = 0.8285$$

$$T_b = T_n \times 100 / (100 - f) = 0.8285 \times 100 / (100 - 35) = 1.2746$$

Beləliklə, baza sığorta tarifi 1.27% təşkil edir.

Qeydlər:

- Xarici mənbələrdən götürülmüş statistik məlumatlar Mercedes Benz tipli avtomobillərə aiddir.
- Avtonəqliyyat vasitəsinin tipi, modeli, buraxılış ili, ümumi yürüşü, istehsalçının veridiyi zəmanətin müddəti və sair sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalına və ehtimal olunan

zərərin məbləğinə təsir edə biləcək amillərə əsasən hesablanmış baza tariflərinə yüksəldirici və azaldırıcı əmsallar tətbiq oluna bilər.

- Baza tariflərinin hesablanması zamanı aşağıdakı mənbələrdən istifadə olunub:
  1. www.reliabilityindex.com
  2. www.consumerreports.org
  3. Böyük Britaniyanın “What Car” jurnalı